

zirkonů v několika vzorcích granulitů intermediálního složení ze Sovích hor – $401,5 \pm 0,9$ Ma – O'Brien et al. (1997), což je stáří výrazně odlišné od stáří 340 Ma, zjištěného v mnoha jiných vysokotlakých granulitech Českého masivu.

– Lze předpokládat, že větší počet vzorků by mohl ještě rozšířit typovou pestrost granulitů v konglomerátu. Poznatky této etapy prací ukazují, že problematika korelace valounů granulitových hornin v kulmských slepencích s granulity zastiženými v Českém masivu v současném erozivním řezu představuje značně složitější, pracovně i metodicky náročnější téma, než snad mohly naznačovat ranné kvalitativní petrografické poznatky (Štelcl 1960).

Literatura

Fuchs, G. - Scharbert, H. G. (1979): Kleinere Granulitvorkommen in niederösterreichischen Moldanubikum und ihre Bedeutung für die Granulitgenese. – Verh. Geol. B.-A., 2, 29–49. Wien.

- Maniar, P. D. - Piccoli, P. M. (1989): Tectonic discrimination of granitoids. – Geol. Soc. Amer. Bull., 101, 635–643.
 Mašterá, L. (1987): „Kulm.“ in J. Hladil et al.: Vysvětlivky k základní geologické mapě ČR 1 : 25 000, list 24-413 Mokrá-Horákov. – Čes. geol. úst. Praha.
 O'Brien, P. J. - Kröner, A. - Jaekel, P. - Hegner, E. - Żelaźniewicz, A. - Kryza, R. (1997): Petrological and isotopic studies on Palaeozoic high-pressure granulites, Gory Sowie Mts., Polish Sudetes. – J. Petrology, 38, 433–456.
 Otava, J. (1995): Klasicke granaty a chromity spodního karbonu Moravy a jejich provenience. – Geol. Výzk. Mor. Slez. v Roce 1994, 69–71.
 Štelcl, J. (1960): Petrografia kulmských slepenců jižní části Drahanovské výsočiny. – Folia Univ. Purkyn. Brun., Geol., 1, 103 str.
 Vrána, S. (1992): The Moldanubian zone in southern Bohemia: Polyphase evolution of imbricated crustal and upper mantle segments. In: Z. Kukal (ed.): Proceedings of the 1st International Conference on the Bohemian Massif, 331–336. Praha.
 Vrána, S. - Jakeš, P. (1982): Orthopyroxene and two-pyroxene granulites from a segment of charnockitic crust in southern Bohemia. – Věst. Ústř. geol., 57, 129–143.

¹Ceský geologický ústav, Klárov 3/131, 118 21 Praha 1

²Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37 Brno

Zpráva o výskytu nového druhu fosilní ústřice v české křídě

Note on occurrence of new species of fossil oyster in Cretaceous system of Bohemia

BOŘIVOJ ZÁRUBA

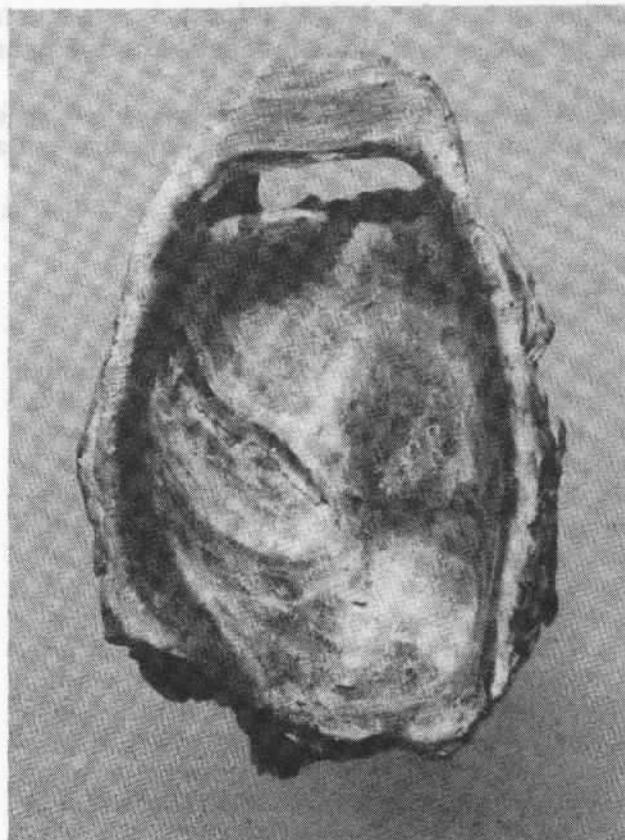
Upper Cretaceous, Bivalvia, Fossil oysters, Ostreidae, Bohemia

V rámci soustavného zpracování a revize sbírkových fondů paleontologického oddělení Národního muzea v Praze bylo při studiu poměrně bohatého a druhově pestrého fosilního společenstva lokality Předboj u Prahy zjištěno také několik jedinců u nás dosud neznámé svrchnokřídové ústřice druhu *Cubitostrea sarumensis* (Woods, 1913).

Tento druh byl původně popsán z anglické svrchní křídy, z lokality East Harnham u Salisburys (Wiltshire). Typový materiál je součástí známé Blackmorovy kolekce a pochází z úrovně zóny *Gonioteuthis quadrata*, stratigraficky reprezentující střední kampán. Český výskyt je na rozdíl od anglických starší.

Lokalitu Předboj, dnes zasypaný lůmek, situovaný 300 m ssv. od křižovatky silnic spojujících obce Předboj, Horňátky a Velikou Ves, tvoří výchoz buližňskového hřebtu se zachovanými relikty svrchnokřídových sedimentů. Jak bazální slepence a biodetritické vápence tak i nad nimi ležící jemně slínité sedimenty obsahují svrchnocenomanickou a spodnoturonorskou faunu.

Popis. Schránka je podlouhle vejčitého tvaru s hluboce klenutou levou a zcela plochou pravou miskou. Ligamentální area je nápadná, široce trojúhelníkovitá. Vrchol je přímý nebo mírně uhýbá směrem k zadnímu okraji schránky. Levá miska je masivní, tlustostěnná, silně konvexní s výraznou vrcholovou dutinou. Pravá miska je plochá nebo slabě konvexní, víckovitá, rovněž tlustostěnná. Skulpturu

Obr. 1. *Cubitostrea sarumensis* (Woods, 1913), 2,5x

vnějšího povrchu schránky tvoří okraje listovitě se překrývajících růstových lamel, které na levé misce protínají jediné drobné radiální záhyby. Svalový vtisk je velký, poměrně hluboký a leží poblíž zadního okraje schránky. Dotyková linie obou misek je hustě pokryta krátkými chomaty. Ta jsou nejlépe vyvinuta po stranách vrcholu.

Poznámky a vztahy. Tvar schránky je do značné míry ovlivněn charakterem podkladu a bezprostředního okolí místa, na kterém živočich žil. Schránky druhu *Cubitostrea sarumensis* jsou svým tvarem, velikostí i vnější skulpturou velmi podobné schránkám cenomanských druhů ?*Crassostrea cunabula* a ?*Crassostrea lagena*, které v roce 1861 popsal H. Seeley z anglické svrchní křídy. Jediným rozlišovacím znakem, jak uvádějí i Cleevely a Morris (1987), je nepřítomnost chomat na schránkách těchto dvou druhů. Pozoruhodné je zejména konstatování autora výše zmíněných druhů, H. Seeleye, který přiznává, že nezná křídovou ústřici, která by byla s těmito formami srovnatelná. Upomínaří podle něho mnohem více na některé druhy známé z eocénu. Tuto jeho úvahu potvrzuje také nově zjištěný druh *Cubitostrea sarumensis* který patří k formám, které se objevují teprve ve spodním eocénu a jejich výskyt ve svrchní křídě je proto značně překvapivý.

V současné době byla zjištěna jedna levá miska druhu

Cubitostrea sarumensis i ve sbírek, které shromáždila koncem šedesátých let z lomu ve Velimi u Kolína O. Nejkvasilová. Tamní svrchnokřídové sedimenty, vyplňující v podobě slepenců, vápnitých pískovců a jílovitých vápeneců nerovnosti v komplexech metamorfovaných hornin kutnohorského krystalinika jsou spodnoturonského stáří.

Literatura

- Cleevely, J. R. - Morris, N. J. (1987): In: E. Owen: Fossils of the Chalk. – Palaeont. Assoc. London, Field guides to fossils, 2, 1-306. London.
 Deshayes, G.-P. (1824): Description des coquilles fossiles des environs de Paris. I. Conchifères. – Paris.
 Malchus, N. (1990): Revision der Kreide - Austern (Bivalvia: Pteriomorphia) Ägyptens (Biostratigraphie, Systematik). – Berliner Geowiss., Abh. A, 125, 1-231. Berlin.
 Seeley, H. (1861): Notes on Cambridge Palaeontology. I. Some new Upper Greensand Bivalves. – Ann. Mag. Nat. Hist., 7, 3, 116-125. London.
 Stenzel, H. B. (1971): Treatise on Invertebrate Paleontology. – N. Mollusca 6, Bivalvia, 3, Oysters, Geol. Soc. Amer. Kansas.
 Woods, H. (1913): A monograph of the Cretaceous Lamellibranchia of England. – Palaeontogr. Soc., 2, 9, 341-473. London.
 Záruba, B. (1996): Ústřice - Katalog rodových a podrodových taxonů podřádu Ostreina (Bivalvia). – Vesmír a Národní muzeum v Praze, 1-63. Praha.

Paleontologické oddělení, Národní muzeum, Václavské nám. 68, 115 79 Praha 1

Sedimentace a faunistické tafocenózy ve svrchním cenomanu a spodním turonu okolí Brandýsa nad Labem (česká křídová pánev)

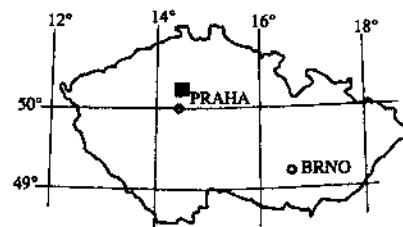
Sedimentation and faunal taphocoenoses in the late Cenomanian-early Turonian sequences near Brandýs nad Labem (Bohemian Cretaceous Basin)

JIŘÍ ŽÍTT¹ - ČESTMÍR NEKOVARŠKÝ² - LENKA HRADECKÁ² - BOŘIVOJ ZÁRUBA³

(12-24 Praha)
Bohemian Cretaceous Basin, Nearshore facies, Macrofauna, Foraminifera, Taphonomy

V poslední době byl proveden geologicko-paleontologický průzkum lokalit Černá skála, Martinov a Kuchyňka u Brandýsa nad Labem. Díky starším kolekcím nepreparované fauny (Okresní muzeum Praha-východ, Brandýs nad Labem) byla na prakticky zaniklé lokalitě Černá skála, dříve studované např. Kleinem (1952) a zmíněné mj. též Encem (1982) a Svobodou (1987), prokázána silně glaukonitická sedimentace s bohatstvím fosfatizovaných koprolitů bezobratlých a s výrazně vyvinutými fosfatickými krustami. Celý jev patrně spadá do zóny *P. plenus* nebo do bezprostředně následující sedimentační etapy ještě v rámci zóny *Metoicoceras geslinianum* (svrchní cenoman). Materiál muzejních makrofossilí poskytl i malé množství sedimentu s určitelnými foraminiferami, jež rovněž prokazuje svrchnocenomanské stáří příslušné sekvence (*Gavelinella cenomanica*).

Na lokalitě Martinov byl nově odkryt ca 0.5 m mocný

profil fosiliferními sedimenty pokrývajícími abradované proterozoické podloží. Tyto sedimenty byly patrně uloženy v průběhu starší svrchnocenomanské (nebo nejvyšší střednocenomanské?) sedimentační etapy, jež předcházela vývoji na lokalitě Černá skála. Kolekce fosilií (Okresní muzeum Praha-východ, Brandýs nad Labem; viz Enc 1982) sice v areálu lokality Martinov indikuje přítomnost i této mladší sedimentační fáze, avšak ta zde nebyla v současnosti prokázána.

Vzorky sedimentů z okolí Černé skály a ze současného profilu na Martinově umožnily sledování tafonomie přítomné makrofauny [převážně mlnží *Amphidonte* (*Amphi-*